

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

NEXT MOVE 2 -TUTKIMUSHANKKEEN LOPPURAPORTTI

1. Perustiedot

Projektin nimi: Next Move 2 (NeMo2) - Ammatillinen asiantuntijuus, työelämäosaaminen ja työpaikka oppimisympäristönä oppisopimuskoulutuksessa

Projektin hallinnoija: Tampereen teknillinen yliopisto / tuotantotalouden ja tietojohdamisen laboratorio JA Tampereen yliopisto / kasvatustieteiden tiedekunta. Korkeakoulujen yhdistyessä 1.1.2019 alkaen projektia hallinnoi Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta.

Yhteyshenkilön nimi: Petri Nokelainen

Yhteyshenkilön sähköpostiosoite petri.nokelainen@tuni.fi

Yhteyshenkilön puhelinnumero: 040 557 4994

Projektipäällikön (mikäli eri henkilö kuin yhteyshenkilö) nimi, sähköposti ja puhelinnumero: -

Tämä on projektin

☐ väliraportti ☒ loppuraportti

2. Kuvaa lyhyesti projektin päätavoitteet ja arvio miten tavoitteet ovat toteutuneet?

NeMo2-tutkimushanke jatkaa NeMo-hankkeessa aloitettua oppisopimuskoulutusta tarkastelevaa tutkimustyötä. NeMo2-hanke tutkii erityisesti oppilaitosten ja työpaikkojen välistä yhteistyötä ja ammatillisten opettajien työelämäosaamista, työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja oppimisprosessien pedagogista kehittämistä sekä opiskelijoiden yleisiin työelämävalmiuksiin liittyviä itsesäätelyvalmiuksia ja niiden kehittämistä oppisopimuskoulutuksessa.

Projektin etenemiselle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

KESKEISIÄ TULOKSIA

Tampereen yliopistossa ja Tampereen teknillisessä yliopistossa vuodesta 2014 lähtien toteutettu NextMove (NeMo) tutkimuslinja on tarkastellut usean osatutkimuksen kautta suomalaisten oppisopimustoimijoiden näkemyksiä ammatillisen osaamisen rakentumisesta. Tutkimustulosten perusteella ammatillisen koulutuksen yhtenä keskeisenä kehittämishaasteena on aikaisempaa tehokkaammin ja suunnitelmallisemmin tukea opiskelijoiden itsesäätelyvalmiuksien kehittymistä. Yleisten työelämävalmiuksien ja itsesäätelytaitojen merkitys ammatillisen osaamisen kehittymisen kannalta korostuu erityisesti työelämälähtöisessä ammatillisessa koulutuksessa: ***Työpaikat tarjoavat oppimista tukevan ympäristön erityisesti niille opiskelijoille, joilla on jo entuudestaan hyvät itsesäätelyvalmiudet ja jotka pystyvät sitoutumaan itseohjautuvaan oppimiseen, sillä ajan, resurssien ja pedagogisen osaamisen puutteet rajoittavat opiskelijoiden työpaikoilla saamaa yksilöllistä ohjausta (Pylväs, 2018).*** Kasvatuspsykologiseen lähestymistapaan perustuva oppimisen säätelyn tutkimus on

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

ammattillisen koulutuksen kontekstissa ollut toistaiseksi hyvin rajallista verrattuna muihin koulutusasteisiin.

NeMo-tutkimukset ovat tarkastelleet myös laajemmin kokemuksia työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta ja ohjauksesta. Tutkimustulokset ovat osoittaneet, että työpaikalla tapahtuva oppiminen koetaan hyvin tärkeänä osana ammatillista koulutusta, joskin siihen liittyy myös useita haasteita. Ammatillisessa koulutuksessa sekä oppilaitos että työpaikka toimivat opiskelijan oppimisympäristöinä. **Käytännössä oppimisympäristöt toimivat usein kuitenkin hyvin erillään toisistaan, minkä vuoksi oppilaitoksessa ja työpaikalla opittujen asioiden yhdistäminen ja hyödyntäminen on opiskelijalle haastavaa** (Pylväs, Nokelainen, & Rintala, 2018). **Myös eri toimijoiden vastuualueissa ja rooleissa ilmeni epäselvyyksiä ja kehittämistarpeita.** Oppisopimusopiskelijan näkökulmasta oppilaitoksen rooli jää useimmiten vähäisemmäksi työyhteisön rinnalla ammatillisen osaamisen kehittymisen tukemisessa (Rintala, Pylväs, & Nokelainen, 2017). Työelämäedustajien keskuudesta nousi kuitenkin toiveita saada oppilaitoksilta enemmän pedagogista tukea koulutuksen läpiviemiseen. Opiskelijaryhmissä tapahtuvat jatkuvat muutokset, kiire sekä ryhmien sisäiset osaamiserot puolestaan haittasivat opiskelijoiden integroitumista opiskelijayhteisöihin, vaikka yhteistyö muiden opiskelijoiden kanssa tarjosi mahdollisuuksia uuden oppimiseen ja vertaistukeen (Rintala, Pylväs, & Nokelainen, 2017).

Kaiken kaikkiaan työpaikat tarjoavat hyvin vaihtelevia oppimisympäristöjä. Sekä oppisopimuskoulutusta koskevassa NeMo-tutkimuksessa (Rintala, Pylväs, & Nokelainen, 2017) että työssäoppimisen (ks. esim. Virtanen, 2014) tutkimuksessa on havaittu suuria alakohtaisia eroja siinä, kuinka monipuolisia oppimis- ja ohjausmahdollisuuksia opiskelijoille tarjotaan. Edellä mainittujen tutkimusten perusteella sosiaali- ja terveysala on näyttäytynyt edelläkävijänä työpaikalla järjestettävän koulutuksen prosesseissa ja käytännöissä, kun taas tekniikan alan on nähty edustavan toista ääripäätä. **Alojen erilaiset työnkuvat sekä työkulttuurit ja -käytännöt vaikuttavat merkittävästi työympäristön tarjoamiin oppimismahdollisuuksiin (Rintala, Pylväs, & Nokelainen, 2017). Alakohtaisten erojen lisäksi työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen liittyy myös merkittäviä työpaikkakohtaisia eroja.** Työpaikan sääntöjen, tehtävänkuvien sekä sosiaalisen ja oppimisen tuen tunnistaminen on tärkeää, jotta oppilaitoksen puolesta on mahdollista tukea opiskelijoiden integroitumista osaksi työyhteisöään sekä opiskelijoiden kokonaisvaltaisen ammatillisen osaamisen kehittymistä (Rintala, Nokelainen, & Pylväs, 2018).

Aikaisemman tutkimuksen osoittamat kehittämishaasteet ja työelämälähtöisyyttä painottava ammatillisen koulutuksen reformi heijastuvat erityisesti opettajien työnkuvaan ja tuovat uusia haasteita ammatillisten opettajien osaamiselle. NeMo2-tutkimuksessa (Lehtonen, Rintala, Pylväs, & Nokelainen, 2018) ammatillisten opettajien kuvaamissa osaamistarpeissa painottuivat erityisesti sosiaalinen kompetenssi sekä oman alan substanssiosaaminen. Ammatilliset opettajat kuvasivat rooliaan työelämän suuntaan “neuvottelijoina, kehittäjinä ja oppijoina sekä opiskelijoiden ja työyhteisöjen tarpeiden yhteensovittajina”. **Joissakin tapauksissa opettajat kokivat voivansa vaikuttaa työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen ja sen mahdollisiin epäkohtiin. Toisinaan opettajat kokivat mahdollisuutensa puuttua työpaikan oppimisympäristössä ilmeneviin epäkohtiin varsin rajallisina.** Ammatillisten opettajien on tulevana vuosina tärkeää tunnistaa pedagogisen osaamisen merkitys niin oppilaitoksessa

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

kuin myös työpaikalla tapahtuvan oppimisen kehittämisessä, vaikka työyhteisö toimisikin osaltaan ammatillisten käytäntöjen asiantuntijana.

3. Kuvaa keskeiset konkreettiset toimenpiteet, työnjako ja aikataulu.

NEMO2-TUTKIMUSHANKKEEN JULKAISUT

- Nokelainen, P., Pylväs, L., & Rintala, H. (2018). Skills Competitions for Promoting Vocational Excellence. In McGrath Simon, Mulder Martin, Papier Joy, Suart Rebecca (Eds.) Handbook of Vocational Education and Training: Developments in the Changing World of Work. Cham: Springer.
- Pylväs, L., & Nokelainen, P. (2018). Global competence: towards intercultural understanding. In McGrath Simon, Mulder Martin, Papier Joy, Suart Rebecca (Eds.) Handbook of Vocational Education and Training: Developments in the Changing World of Work. Cham: Springer.
- Rintala, H., Nokelainen, P., & Pylväs, L. (in press). Informal Workplace Learning - Turning the Workplace Into a Learning Site. To appear in International Handbook of Education for the Changing World of Work. Cham: Springer.
- Rintala, H., Nokelainen, P., & Pylväs, L. (2018). Students' experiences of workplaces as learning environments in vocational education and training in Finland. In L. Moreno Herrera, M. Teräs, & P. Gougoulakis (Eds.), Vocational education & training - The world of work and teacher education: Emergent issues in research on vocational education & training vol. 3 Stockholm: Premiss.
- Lehtonen, E., Rintala, H., Pylväs, L., & Nokelainen, P. (2018). Ammatillisten opettajien näkemyksiä opettajan työssä tarvittavasta kompetenssista ja työelämäyhteistyöstä. Ammatikasvatuksen aikakauskirja, 20(4), 10-26.
- Nokelainen, P., Rintala, H., & Pylväs, L. (2018). Apprentices' Adaption and Innovation Styles in relation to Dimensions of Workplaces as Learning Environments. In L. Moreno Herrera, M. Teräs, & P. Gougoulakis (Eds.), Emerging issues in vocational education & training: Voices from cross-national research (pp. 370–388). Stockholm: Premiss.
- Pylväs, L. (2018). Development of vocational expertise and excellence in formal and informal learning environments. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 2353.
- Pylväs, L., Rintala, H., & Nokelainen, P. (2018). Integration for holistic development of apprentices' competences in Finland. In S. Choy, G-B. Warvik, & V. Lindberg (Eds.), Integration of Vocational Education and Training Experiences (pp. 125-142). Technical and Vocational Education and Training: Issues, Concerns and Prospects, vol 29. Singapore: Springer.
- Pylväs, L. (2018). Työelämäyhteistyön haasteet ja mahdollisuudet ammatillisessa koulutuksessa, e-Erika, 2(2018), 53-57, Helsingin yliopiston koulutuksen arviointikeskus.
- Rintala, H., & Nokelainen P. (2018). Työn murros haastaa ammatillisen koulutuksen. Talous & Yhteiskunta, 46(2), 56–60.

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

- Mikkonen, S., Pylväs, L., Rintala, H., Nokelainen, P., & Postareff, L. (2017). Guiding the workplace learning in vocational education and training: A literature review. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 9(9).
- Rintala, H., Nokelainen, P., & Pylväs, L. (2017). Katsaus oppisopimuskoulutukseen instituutiona Saksassa, Englannissa ja Suomessa. *Kasvatus*, 48(2), 128-140.
- Rintala, H., Pylväs, L., & Nokelainen, P. (2017). Oppisopimusopiskelijan osallisuus työyhteisössä. In A. Toom, M. Rautiainen, & J. Tähtinen (Eds.), *Toiveet ja todellisuus. Kasvatus osallisuutta ja oppimista rakentamassa* (pp. 317-334). Suomen kasvatustieteellinen seura.

AINEISTONKERUU JA ANALYSOINTI

Vuoden 2017 aikana toteutettiin yhteensä 72 haastattelua seuraavissa kohderyhmissä: oppisopimusopiskelijat, heidän työpaikkakouluttajansa, kollegansa sekä ammatillinen opettaja, lisäksi oppilaitosmuotoista koulutusta suorittavat opiskelijat. Haastattelut toteutettiin 7 eri oppilaitoksen alueella Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Pirkanmaalla, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Haastatteluaineisto litteroitiin sanatarkasti ja sitä on analysoitu NVivo-ohjelmaa ja erityisesti laadullisia analyysimenetelmiä hyödyntäen.

TUTKIMUSRYHMÄ

Tutkimusta johtaa professori Petri Nokelainen. Tutkimusprojektissa ovat olleet mukana seuraavat tutkijat: Laura Pylväs (KT, Tampereen yliopisto), Heta Rintala (FM, KM, tohtorikoulutettava, Tampereen teknillinen yliopisto) ja Eija Lehtonen (KM, Tampereen teknillinen yliopisto). Lisäksi tutkimustyössä ovat avustaneet seuraavat tutkimusryhmän jäsenet: Susanna Hartikainen (KM, tohtorikoulutettava, Tampereen teknillinen yliopisto), Anna Wallin (KM, tohtorikoulutettava, Tampereen yliopisto), Ilmari Puhakka (PsK, Tampereen yliopisto), harjoittelija Jasmi Lehtinen (KK, Tampereen yliopisto) sekä harjoittelija Tiia Lehtinen (KK, Tampereen yliopisto).

TUNNUSPALKINNOT

NeMo-hankkeet saivat vuonna 2018 Ammatillisen koulutuksen tutkimusseura OTTU ry:n jakaman valtakunnallisen tunnustuspalkinnon. Arviointilausunto: ”Aihe on erittäin ajankohtainen ja tutkimuksen tulosten tarpeellisuus vahvistuu edelleen ammatillisen koulutuksen reformin myötä, jolloin työpaikoilla tapahtuvan oppimisen merkitys korostuu. Hankkeella on sekä tieteellistä että käytännöllistä merkitystä. Tiedeyhteisön näkökulmasta tutkimuksen on toteuttanut korkeatasoinen tutkimusryhmä ja tutkimuksen tuloksia on raportoitu kansallisissa ja kansainvälisissä julkaisuissa ja konferensseissa. Tutkimus myös linkittyy OTTU ry:n missioon tutkijoiden, koulutuksen ja työelämän yhteistyön kehittämisestä.”

Tutkimusryhmä on myös saanut vuonna 2017 Tampereen teknillisen yliopiston tunnustuspalkinnon: ”Certificate of Excellence in research in 2017”. Tunnustuspalkinto perustui ryhmän aktiiviseen julkaisutoimintaan.

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

4. Miten projektista on tiedotettu? Miten projektissa syntyneitä tuloksia on levitetty ja hyödynnetty oppisopimuskoulutuksessa?

Tutkimusprojektin tavoitteista ja etenemisestä on tiedotettu tutkimusryhmän verkkosivuilla: <http://pglresearch.fi/research-projects/nemo/>.

1. RAPORTOINTIKAUSI

Ensimmäisellä raportointikaudella, 1.3.2017-31.10.2017 välisenä aikana, NeMo-projekteja ja uutta aineistoa on esitelty seuraavissa konferensseissa ja muissa tilaisuuksissa:

- 27.4.-1.5.2017 American Educational Research Association (AERA) -konferenssi, San Antonio, Texas, USA
 - Role of Competences, integration and work practices in apprenticeship training: Empirical study at ten Finnish workplaces in the sectors of technology and health and social care services
- 3.5.2017 NeMo- ja MAE-hankkeiden kevätseminaari sidosryhmille, Tampere, TTY
- 8.-9.5.2017 Vocational Education & Training – Voices from Research. VI Stockholm International Conference & Research Workshop on VET, Tukholma
 - Apprentices' adaptation and innovation styles in relation to dimensions of workplace learning environments
- 16.-18.8.2017 WORK 2017 - Work and Labour in the Digital Future, Turku
 - Cognitive styles and workplaces as learning environment
- 22.-25.8.2017 European Educational Research Association (ECER) -konferenssi, Kööpenhamina, Tanska
 - Apprentices as adaptors and innovators in workplaces
- 29.8.-2.9.2017 The European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI) -konferenssi, Tampere
 - Learning at work: A mixed methods approach on workplaces as learning environments
- 27.9.2017 Tutkivan kehittämisen Learning Café, Tampereen aikuiskoulutuskeskus
- 3.-4.10.2017 Suomen oppisopimuskoulutuksen järjestäjät (OPSO) ry:n syysseminaari, Joensuu
 - Työpaikasta oppimisympäristöksi: työpaikalla tapahtuvan oppimisen hyvät käytännöt

2. RAPORTOINTIKAUSI

Toisella raportointikaudella, 1.11.2017-30.4.2018 välisenä aikana, NeMo-projekteja ja uutta aineistoa on esitelty seuraavissa konferensseissa ja muissa tilaisuuksissa:

- 10.11.2017 Tutkijoiden ja kansanedustajien seuran (Tutkas) aamukuuleminen, Helsinki
 - Osaaja kaiken ikää: Oppisopimus aikuisen urapolulla
- 30.11.2017 Kasvatustieteen päivät, Rovaniemi
 - Yksilöllisten valmiuksien ja ympäristötekijöiden merkitys asiantuntijuuden kehittämisessä ammatillisessa koulutuksessa
 - Oppisopimusopiskelijan osallisuus työyhteisössä
- 13.3.2018 HOT - Hyvä ohjaus työpaikkaoppimisessa -tulkintafoorumi, seminaari, Tampere
 - NeMo-hankkeen ja Tredun yhteistyössä järjestämä seminaaripäivä
- 20.3.2018 Nuoret ammatillaiset prosessiteollisuudessa (NuPro) -tutkimushankkeen ohjausryhmän kokoontuminen, Tampere
 - Työpaikalla tapahtuvan oppimisen hyvät käytännöt

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

- 22.3.2018 OTTU ry:n vuosiseminaari, Helsinki
 - Ammatillisen koulutuksen tutkimusseura OTTU ry:n jakama tunnustuspalkinto tutkimuksesta.
- 13.4.-17.4.2018 American Educational Research Association (AERA) -konferenssi, New York, USA
 - Pathways to Vocational Expertise and Excellence: Approaches to the Development of Expertise and Excellence in Vocational Education and Training

3. RAPORTOINTIKAUSI

Kolmannella raportointikaudella, 1.5.2018-28.2.2019 välisenä aikana, NeMo-projekteja ja uutta aineistoa on esitelty seuraavissa konferensseissa ja muissa tilaisuuksissa:

- 7.-8.5.2018 Vocational Education & Training – Voices from Research. VII Stockholm International Conference & Research Workshop on VET, Tukholma
 - Students' Experiences in Workplace Learning and Pedagogic practices in Vocational Education and training in Finland
- 30.5.2018 NeMo-seminaari, Tampere
 - NeMo2-hankkeen ja Tredun yhdessä järjestämä seminaaripäivä Tampereen yliopistossa
- 5.6.2018 Työpaikalla järjestettävän koulutuksen tietotori, Helsinki
 - Puheenvuoro OPH:n järjestämässä seminaarissa: NeMo-hankkeiden keskeisiä tuloksia.
- 6.9.2018 European Educational Research Association (ECER) -konferenssi, Bolzano/Bozen, Italia
 - Reform of vocational education and training in Finland: Insights from Twitter
- 28.-29.11.2018 AMK- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivät, Espoo
 - Ammatillisten opettajien näkemyksiä opettajan työssä tarvittavasta kompetenssista ja työelämäyhteistyöstä
 - Twitter ja ammatillisen koulutuksen uudistus
- 16.1.2018 Keskuskauppakamarin työ-, koulutus- ja osaamisvaliokunta, Helsinki
 - Suomalaisen ja kansainvälisen oppisopimuskoulutuksen tutkimuksen esitleminen
- 17.-18.1.2019, 14.-15.3.2019, 12.4.2019 Ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaminen (5 op): Johda laadukkaammin -koulutuskokonaisuus, Helsinki
 - NeMo-tutkimushankkeissa nousseiden tulosten esitleminen ja työpajoja ammatillisen koulutuksen johtajille.
- 6.2.2019 NeMo2-hankkeen järjestämä ammatillisten opettajien työpaja, Tampere
- 13.2.2019 NeMo2-loppuseminaari, Tampere
- 20.2.2019 NeMo2-hankkeen järjestämä työpaikkakouluttajien työpaja, Tampere

5. Projektin toimintaverkosto ja yhteistyökumppanit

Aineistonhankintavaiheessa on tehty yhteistyötä viidentoista ammatillisen koulutuksen järjestäjän kanssa eri puolilla Suomea (koulutuskuntayhtymät, koulutuskeskukset, aikuiskoulutuskeskukset, ammattiopistot, oppisopimustoimistot).

NeMo2-hanke johti ohjausryhmää, joka suunnitteli ja toteutti 13.3.2018 Tampereella Hyvä oppiminen työpaikalla -seminarin. Ohjausryhmän jäsenet:

- Eija Lehtonen, Tampereen yliopisto (NeMo2)

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

- Heta Rintala, Tampereen teknillinen yliopisto (NeMo2)
- Kaisa Luhtala, TREDU
- Henna Heinilä, Haaga-Helia
- Virve Vainio, Haaga-Helia
- Päivi Kalliokoski, Omnia
- Kari Viinisalo, Oppisopimuskummit ry

NeMo1 ja NeMo2 -tutkimushankkeiden kokoamaa ja tuottamaa teoriaa ja tietoa on hyödynnetty Omnian koordinoiman Ohjaan.fi -hankkeen Ohjaan.fi-verkkosivuston pohjana. Ohjaan.fi -sivusto on kehitetty tukemaan oppisopimuskoulutuksen lisäksi kaikkea työpaikalla tapahtuva oppimista ja ohjausta. Uudistuneet sivut avattiin syyskuussa 2017.

Mikäli kyse on väliraportista vastaa kohtaan 6.

6. Arvioin, että projekti saadaan toteutettua projektisuunnitelman, projektibudjetin ja aikataulun mukaisesti

Kyllä ☐

Ei ☐

Kirjoita lyhyt selvitys poikkeamista. Miten projektisuunnitelmaa pitää muuttaa?

Kirjoita tähän

7. Projektin kustannukset

TAY, 1.3.2017-28.2.2019

Projektin kustannukset	Budjetti	Laskutetut kustannukset yhteensä € (31.12.2018 mennessä)	Laskutettavat kustannukset € (1.1.2019-28.2.2019)	Laskutetut ja laskutettavat yhteensä €
Henkilöstökustannukset	125 157,40			125 869,85
Muut kustannukset (matka-, materiaali ja kokouskulut, palvelujen ostot jne.)	88 308,60			88 461,65
Yhteensä	213 466,00	195 011,00	19 320,50	214 331,50

Oppisopimuskoulutuksen kehittämisrahaston projektien raportointi

TTY, 1.3.2017-28.2.2019

Projektin kustannukset	Budjetti	Laskutetut kustannukset yhteensä € (31.12.2018 mennessä)	Laskutettavat kustannukset € (1.1.2019-28.2.2019)	Laskutetut ja laskutettavat yhteensä €
Henkilöstökustannukset				34 604,60
Muut kustannukset (matka-, materiaali ja kokouskulut, palvelujen ostot jne.)				36 975,17
Yhteensä	93 658,00	70 000,00	1 579,77	71 579,77

8. Allekirjoitus

Paikka ja aika

Tampere 15.3.2019

Petri Nokelainen

Professori

Pakolliset liitteet:

- Pääkirjaote, josta selviää hankkeen meno ja rahoitustapahtumat